

Закључци скупа

Сумирањем садржаја и резултата 88 научних и стручних радова презентованих у пленарном делу, током радионица, рада у паралелним сесијама и у оквиру постер презентација на Међународној научној конференцији „Интервенције у раном детињству: у сусрет испуњавању циљева одрживог развоја новог миленијума“ (Early Childhood Intervention: For meeting sustainable development goals of the new millennium), донети су следећи закључци:

- Рана интервенција представља најплодотворнији сегмент рада у процесу бриге о деци и породицама, посебно у подручју специјалне едукације и рехабилитације.
- Сарадња са међународним организацијама, консултантске услуге истакнутих стручњака, сарадња са невладиним организацијама и размена искуства са земљама региона (због постојећих сличности у начину организације појединих система бриге о деци и истоврсних финансијских изазова са којима се суочавају), представља сет вишеструко корисних чинилаца, који може да обезбеди ефикасно структурирање националног система ране интервенције.
- По угледу на инострана искуства, у наредном периоду треба постепено развијати национални систем ране интервенције, заснован на:
  - научним доказима, клиничком и практичном искуству у појединим сегментима бриге о породици и деци, као што је заштита здравља мајке и детета, предшколско образовање;
  - знањима и доказима које пружају науке усмерене на проучавање раног развоја, заштитних и ризичних фактора за развој деце, посебно деце са сметњама у развоју, деце код које постоји ризик за настанак сметњи и оне која су изложена различитим облицима социјалне депривације (сиромаштво, насиље, поремећени породични односи.....).
- У процесу планирања и формирања националног система ране интервенције у Србији, искуства која су презентована у радовима бројних аутора из земаља у којима је ово питање решено на добробит деце, породица и друштва у целини и постојећи стандарди и принципи, дефинисани од стране међународних асоцијација као што је *Европска асоцијација за рану интервенцију* (THE EUROPEAN ASSOCIATION ON EARLY CHILDHOOD INTERVENTION) и Европско удружење сервиса подршке особама са инвалидитетом (EUROPEAN ASSOCIATION OF SERVICE PROVIDERS FOR PERSONS WITH DISABILITIES) могу бити значајна предност и учинити поједине кораке много ефикаснијим.
- У наредном периоду методе и технике процене треба усагласити са актуелним, социјалним моделом ометености. Фокус треба померити на процену потреба породице, нивоа развоја детета и учешћа у свакодневним активностима, што ће омогућити да се на основу породичних ресурса, приоритета и брига, сачини план интервенције који је смислен и релевантан за одређену породицу. Неупитно је да се током три дана излагања радова и дискусије наметнуо и закључак да услуге ране интервенције имају снажнији ефекат, ако су усклађене са потребама породице, што треба имати у виду, и будућу праксу засновати на постојећим доказима. Подршка развоју и процена потреба деце треба да се заснива на компонентама и

квалификаторима функционисања, садржаних у међународној калсификацији функционисања, да се изводи у окружењу које је му добро познато (кућа, вртић). Један од важних закључака, је да процену треба да врши мултидисциплинарни тим, где чланови тима (стручњаци различитих профила и родитељ/и) функционишу као јединка, састају се и заједнички посматрају дете.

- Садржај конференције и наведени закључци компатибилни су са приоритетима за унапређење друштвене подршке деци на раном узрасту у Србији, које је у оквиру **Позива на акцију** за унапређење положаја и квалитета живота деце у Србији, покренула Влада Републике Србије уз подршку УНИЦЕФ-а.